

# שבתתי ה' <sup>גליון</sup>

מטרתנו: להאיר עיני מבקשי ה', לסייע ליבנם בעסקי פנימיות תורת החסידות  
במושגת רבינו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים  
ולדעת את המעשה אשר יעשו לקיים מצוות ה' באופן הראוי ובכוונה נכונה



## חן החסידות

ביאור מאמר אחד מספרי חסידות  
עם הקדמות וכללים מספרי שפתי חן, וביאור משולב

ספר השבוע:

בארת המים (מחציה מריטנוב לשבת הגדול, ד"ה ואחר כך אחד)

## חן השבוע

מאמר התבוננות בענין הפרשה והזמן

## שבת של המחשבה

שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, כי כל המוחין וכל ההשפעות שמוכנים לירד על ראש כל אחד מישראל בחג הפסח הבעל"ט, וכל המחשבות הטהורות והרעיונות הקדושות שעתידין להתחדש בלב איש ישראלי לבלי התקדש החג, כולם נולדים בשבת הזו, ולכן נקרא בשם שבת הגדול, כי החילוק בין קטן וגדול הוא, הגם שכבר יש לקטן כל רמ"ח אברים כמו הגדול, אבל הקטן אין לו 'מוחין', מה שאין כן הגדול כבר יוכל להשתמש עם המוחין שלו, ואכן השבת הזו מוליד את המוחין הקדושים מוחין גדולות שיכנסו בתוך האדם לבלי חג הפסח.

פרשתן מתחיל צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, זה קרבן עולה הבא לכפר על הרהור הלב, ומדייק רש"י ז"ל על שינוי הלשון צו שלא מצינו כן בכל התורה, ולזה מפרש, אין 'צו' אלא לשון זירו, מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס, כי קרבן עולה כולו לגבוה ואין לאדם הנאה ממנה, לכן צריך ביותר להשגיח שלא לזלזל בה, ומבאר הרה"ק בעל חידושי הרי"מ ז"ל, שזה קאי על המחשבה, כי כל האברים יש להם כסוי לכסותה מפני העבירה, והיינו העין יוכל לכסות בתוך עפעפי, הפה יש לו ב' שומרים השיניים והשפתים, וכדומה שאר אברים, אבל המחשבה והרהור חסר כ"ס לכסותו, כי אינו ביד האדם לאחזו ולשמרו, לכן צריך האדם ליהרר בו ביותר, וזה מרומז במצות עולה, הבאה לכפר על המחשבה.

נמצא שבחג הפסח בעצמו, עושיין פעולות במעשה, עורכין את הסדר, באכילת מצה ושתיית ארבע כוסות ואמירת הגדה, ואם כן אפילו אם לא היה לו כוונה חזקה במוחין גדולות גם כן טוב, כיון דסוף כל סוף עשה כמצווה עליו בתורה לעשות נחת רוח להבורא יתברך, ויצא בזה ידי חובתו, אכן בזמן מעולה כמו בשבת הגדול שנמשכין ויורדים מוחין מן השמים בלי שום עשייה, אז אם זוכין לקבל המוחין הרי טוב, ואם לאו עובר הזמן ב'כלום' (מיט גארנישט), ולכן בכל עת כשיורד שפע של הכנה ומוחין למצוה או צריכין להשתדל ביותר 'להיות שם' ולהיות מן המקבלים, שכלי זה יעבור הזמן ומאומר בידו.

כלפי מה הדברים אמורים,

חמיוני ז"ל קבעו שלשים יום קודם לפסח לעסוק בביעור חמץ, וכאמור אין זה רק מלחמה נגד פירורי החמץ המונחים בחורין וסדקין, רק זה הוא מלחמה נגד

## הקדמות וכללים

(א) עשר ספירות: השי"ת ברא עשר ספירות קדושות להנהיג בהם את העולם, שהם: כתר חכמה בינה, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד מלכות. (א) והם מתחלקים לארבעה, כנגד ארבע אותיות דשם הוי"ה, כזה: חכמה [אות י'], בינה [אות ה'], תפארת [אות ו'], ומלכות [אות ה']. (א)

(ב) תפארת ומלכות: עיקר הנהגת העולם הזה הוא על ידי ספירת תפארת [הכולל ששה קצוות חג"ת נה"ה] ומלכות, הנקראים קוב"ה ושכינתיה, 'תפארת' הוא המשפיע, וה'מלכות' מקבלת השפע, והיא מחלקת השפע לכל הנבראים די חיותם, (א) וזה כל עבודתנו עלי אדמות בתורה ומצוות ומעשים טובים לעורר היחוד הקדוש העליון בתפארת ומלכות, כמו שאומרים קודם כל מצוה: לשם יחוד קוב"ה [-תפארת] ושכינתיה [-מלכות], התפארת בחינת זכר דוגמא לאדם התחתון, ומלכות בבחינת נקיבה דוגמא לאם הבנים שמקבלת מבעלה צרכי הבנים, ומכינה להבנים צרכיהם ומגדלתם, ועל ידי יחוד תפארת ומלכות קיים ועומד כל העולם הזה התחתון, כדוגמת הבנים שגדלים והולכים רק על ידי יחוד האב והאם. (א)

(ג) קומה שלימה: כיון שכל אחת מהשתי ספירות תפארת ומלכות היא הנהגה שלימה של משפיע ומקבל דוגמת 'אב ואם' של עולם התחתון, לכן מוכרח שיהא לכל אחת מהן קומה שלימה של עשר ספירות, המרומז בקומת האדם, אבל מתחילה ברא אותם השי"ת חסרים בלי מוחין (ה' ראשונות שלום), וכל מציאותם לא היה אלא השבע מדות חג"ת נה"ה בלבד, כדוגמת ילד קטן שאין לו שכל ומוחין [-חב"ד], ובאופן זה אי אפשר להיות יחוד תפארת ומלכות, כמו ילד קטן שאינו ראוי לנישואין עד שיגדל, לכן צריכין על ידי עבודתנו בתורה ומצוות להמשיך הארת המוחין ולהגדיל קומתם לעשר ספירות, ואז נעשה היחוד הגדול והקדוש למעלה. (א)

חן המקור

א. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה א, ובהקדמה ב, ובהקדמה ה. ב. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ח. ג. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה כו. ד. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה טו, ובהקדמה כו. ה. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה כו עמ' תפה, וע"ע הקדמה כו עמ' תפה, וע"ע הקדמה כו עמ' תפה, ושם באות ג. ו. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ז, ושם בהקדמה כו עמ' תפה, וע"ע הקדמה כו עמ' תפה, ושם באות ג. ז. מבואר בשפתי חן לפסח הקדמה ג חלק ג, ומבואר בשפתי חן לפסח הקדמה ג חלק ג, ומבואר בשפתי חן לפסח הקדמה ג חלק ג, ומבואר בשפתי חן לפסח הקדמה ט עמ' קט-קטפ ושם באות יג.

## ביאור משולב

### ספר סידורו של שבת (שורש הראשון ענף ב - עלה י יא יב)

תוכן הענין: הרגשת השבת גרמה אז קבלת התורה, וגם היום זוכין על ידה לקיום כל התורה ולקבל כל הברכות האמורות בתורה

התורה בשביל איזה פעולה שעשינו, ומסיים בַּתְּתִי שהוא מתנה המורה שקיבלנו התורה בלי שום עשיה מצידנו, לזה פירוש ששיניהם אמת, שנתתי לכם תחלה לקח טוב מתנה [זה השבת] שהיה צריך להיות מכה, היינו דבר הראוי להיות במחיר כסף ונתתיה לכם במתנה, בכדי שאחר כך תורתני אל תעזבו, כי הרגשת מתיקות התורה גורם שתקבלו אחר כך את כל התורה במדבר.

**אשר על כן, אתה תראה את כל הנעשה אז בעת קבלת התורה, אם כך גדול כח מתיקות נועם השבת, שמעימת מתיקת אורו היה הוא הגורם לקבלת כל התורה, לכן גם עתה בזמן הזה, כל ימי האדם אשר אתה חי על הארמה, אם אתה הלומד בספר הזה תזכה לשמירת וקבלת השבת עליך (אולי רצונו לומר לקבל עליך שמירת שבת), תוכל על ידי זה להמשיך עליך כל קדושת התורה כולה, ותזכה לקיים את כל דברי**

**בשבוע** העבר למדנו, שעל ידי שטעמו בני ישראל מתיקות השבת, אמרו 'נעשה ונשמע' כי השתוקקו לקבל כל התורה, ובוה פירשנו יפה מאמר חכמינו ז"ל (במשנה י"ד פ"ג דאבות), חביבין ישראל שניתן להם 'כלי חמדה', פירוש שמגודל חבת השי"ת לבני ישראל ניתן להם עוד קודם קבלת התורה, כלי זה השבת, שעל ידי כלי זה יהיה להם 'חמדה' וחפץ לב [היינו תשוקה] לקבלת כל התורה, כאמור לעיל שבזכות ששמרו את השבת עוד בהיותם במצרים, זכו לקבל את השבת בלי שום איתערותא דלתתא, ובהרגישם הטעם המתוק של מצוות ה' התעוררו לקבל את כל התורה.

### עלה יא

**וזהו מה שאמר הכתוב (משלי ד ב), כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו, ולכאורה קשה שפתח בלקח שהוא לשון מוקח ומכירה, המורה שקיבלנו**

המשך בעמוד ג

### חן החסידות

המשך מעמוד א

## בארת המים (מוהרצ"ה מדימונוב לשב"ה"ג, ד"ה ואחד כך אמר)

### שבת הגדול - הארת ההנהגה שלמעלה מהטבע

תוכן הענין: ב'שבת הגדול' מתגלה ה' הגדולה - ה' עילאה דשם הוי"ה, שהוא ספירת בינה, שעל ידה מתנהג העולם בנסים נגלים שלמעלה מן הטבע

**והנה לפי הידוע להמשכילים שאות ה' רצתי, ה' גדולה, רומז לה' עילאה דשם הוי"ה, וכל אלה ירמוזו על מדת 'צינה'. ואם כן ידק מאל הטעם שנקרא 'שבת הגדול', זה צינה שהיא ה' הגדולה של השם הוי"ה, על שם ה'נס' הבא מבינה שהוא למעלה מן הטבע, והטעם שצילת מלריס היתה על ידי מדת 'צינה' כמזכר לעיל.**

**וזה** ביאור הפסוקים במשלי (לא כו-כז) 'פיה פתחה בקבוקה ותורת חסד על לשונה, צופיה הליכות ביתה וקלחם עצלות לא תאכל', ויבאר באופן זה: פיה פתחה בקבוקה, והיינו שהפתיחה של אות ה' עילאה דשם הוי"ה שהוא 'בינה', הוא נמשך מחכמה עילאה - אות ה' דשם הוי"ה, והוא פתח את הפה, שהם החמישים שערים של אות ה' דשם הוי"ה, ועל ידי כך נתקיים המשך הפסוק: ותורת חסד על לשונה, היינו על לשון [אות] ה', והיינו שמהאות ה' עילאה - זה צינה, אנו צאים להמשיך מדת החסד על צני ישראל, שהיא להסס חסדים טובים מגולים כמו שהיה בעת יציאת מצרים, וממשיך הפסוק: לופיה הליכות ביתה, יתפרש גם כן כזה: צינת [אות] ה', וקלחם עצלות לא תאכל, היינו, כשאנו מלפס לצא אל האות ה' - הארת הבינה, דהיינו כשאנו מצפים ברגשי קודש להגיע לליל התקדש חג הפסח, שאז מאיר הארת הבינה כימי צאתינו ממצרים, אז באותה שעה לא נאכל 'חמץ' הנקרא 'לקח עצלות', כי נעשית צהייה ועללות, וזיוותה לנו תורה הקדושה לאכול מנה הנעשית בשמחה וצוריות ומהירות.

מצרים, עד שקבעו שם השבת שלפני פסח בשם הזה 'שבת הגדול', לזה אמר: ונראה להכוונה הוא, דידוע (מכאן עד סוף הקטע הוא לשון הריקנטי פ' ורא) כי צמדת 'צינה' שהולידה והאירה הארת המוחין בתוך הז' מדות העליונות, בכך זה ילאו ישראל ממלריס, ואז נפתחו חמישים שערי צינה, אשר על כן נמלא 'צינת מלריס' צמורה חמשים פעמים, וזה סוד (שמות י"ח) וקמשים [מלשון חמישים] עלו צני ישראל מלרץ מלרץ, ולאמלא אותם חמשים שערים שנפתחו, לא היה יכולת לישראל לצאת ממלריס, כי השר של מלריס הוא הצבור, והוא ראשון לע' שרים ומטעם זה עבדו להטלה שהוא הבכור של הי"ב מזלות, ואין יכול לו אלא ה'צינה' שהוא למעלה ממנו, כי זה לעצת זה עשה האלהים (קהלת ז יז), וכמו שיש ז' מדות דקדושה, כך יש לעומת זה ז' מדות בטומאה, והן המה הע' שרי אומות העולם, ועל כן כשרוצים להכניע הע' שרים, צריכין לכה גדול הבא מבינה שהוא למעלה מן הז' מדות, ועל כן תקנו בהגדה של פסח ש'אלו לא הוציא הקדוש צרון הוא חת צבתינו ממלריס, הרי אנו וצנינו וצני צנינו ממלריס היינו לפתעה צמלריס', עד כאן לשון הרקנטי פ' ואלא.

**אמר** הרה"ק הרבי ר' צבי הירש מדימונוב זלה"ה: אמרו רבותינו זכרונם לברכה (טור ובית יוסף או"ח ס"י תל, בשם המדרש): למה נקרא 'שבת הגדול', על שם הנס שנעשה בו, עיין שם בטור ובית יוסף שביארו מה היה הנס.

**אבל** עדיין צריך להבין מדוע בחרו דוקא בשם 'שבת הגדול' להראות הנס, ומבאר רבינו דהפירוש הוא, כי 'הגדול' מרמז על ה' עילאה של השם הוי"ה שהוא ספירת בינה, וזה פירוש מילת 'הגדול', שהוא מצורת משתי מילים כזה: ה' גדול דהיינו ה' הגדולה והעליונה של השם הוי"ה, ועל זה מסיימים חכמינו ז"ל: על שם ה'נס', כנודע שהנהגת 'עולם הטבע' הוא על ידי השבע המדות, שהם מספירת חסד ולמטה, כמו שנאמר (תהלים פט ג) עולם חסד יבנה, אבל מספירת 'בינה' העומדת למעלה מחדש נמשכים הנסים שהם 'למעלה מדרך הטבע'. וזהו עומק כוונתם: 'למה נקרא שבת הגדול' - דהיינו בינה, ומשיב: 'על שם הנס', כלומר על שם הארת הבינה שנתעוררה אז ביציאת מצרים, שמשם נמשכו כל הנסים שנעשו באותו זמן.

**ועדיין** יש להבין שייכות השפעת הבינה ליציאת

ידי תורתו הקדושה, ובין בנשמויות הכרחה שמתברך מניה כל ימי החול  
בברכת בני חיי ומוזני ביד ה' הטובה עליו.

## עלה יב

זוהי ביאור הפסוק (שמות לא יז) כי השבת אות היא, פיני ובין בני ישראל, היינו שעל ידי אות ומופת של השבת, ראו ושעמו ישראל מתיקות התורה, וקבלו כל התורה, ועל ידי זה נעשו שלימים להקרא בשם דור תם, זוהי ביאור תיבת 'לְדוֹרוֹתֵם', שעל ידי השבת נעשו 'דוֹרוֹתֵם' היינו דור תם בקבלם את כל התורה, במבואר בכל דברינו הנאמרים למעלה.

- נגמר ענף ב' בס"ד -

תלמוד תורתו באהבה, ובכן אם יאמר האדם שקיום כל התרי"ג מצוות נראין עליו כמשא גדול ביותר, תאמר לו, שיקבל עליו רק מצוה אחת, לשמור שבת כהלכתו, וכאשר יעלה בידו שמירת שבת אז מעצמו יזכה להרגיש מתיקות כל התורה כולה.

נמצא כי השבת הוא המקור לשמירת התורה, אך לא רק בהרגשת מתיקותה, כי גם בפועל הרי השבת הוא מקור הברכה של כל השבוע כי להיות שמניה [מהשבת] מתברכין כל שיתא יומין, והכרחה הלז הוא בין כרוחניות הקדושה, אשר שמירת וקדושת שבת מועיל להתברך על ידו כל ששת ימי החול, שתוכל לעבוד עבודת שמו יתברך באמת, ולהתדבק בו על

## מעשה נורא מסירות נפש בליל פסח

בהגיעם סמוך ליום טוב פסח, עלה בידם אחר עמל ואומץ גדול להביא מרחקים קמח מן השוק, זאת אומרת שהחטים לא נקצרו 'לשם מצות מצוה', וגם הטחינה לא היתה לשם מצות מצוה, וגם לא נשמר כלל על פסח, ועל פי הלכה מותר להשתמש בה 'בשעת הדחק', כי עיקר השמירה מתחלת משעת לישא ואילך, ובכן שמחו מאוד כל היהודים שבעיר, שאכן יהיה להם מצות 'כשרות' הגם שאינם מהודרים [כי יש שלשה סוגים מצות: א] שמירה משעת קצירה מהודר ביותר, ב] שמירה משעת טחינה כשר לכתחילה, ג] שמירה משעת לישא כשר רק בדיעבד, ובודאי שכל יהודי החרד לדבר ה' משתדל שיהיה לו מצות המהודרים ביותר, אבל במצב השפל שהיו אז בעיר סיביר שמחו מאוד שכלל הפחות יהיה להם מצות הכשרים בדיעבד.

אולם הרה"ק רבי אלישע לא שמח בזה, ועוד צעק ובכה ככרוכיא, שרוצה לכל הפחות סוג השני שהוא 'שמירה משעת טחינה' שהוא 'כשר לכתחילה', וכל מה שהסבירו לו שאין זה כלל במציאות להביא עד סיביר חטים או קמח, כי כמה מאות פרסאות סביב 'סיביר' אין שום תבואות השדה, ולא שייך רק שישלחו ממרחקים על ידי הברי-דואר הנשגח על ידי הרשעים, והמה לוקחים הכל לעצמם, אולם התינוצים לא הרגיעו את רוחו הטהור.

בתחילת חודש ניסן כשכבר התחילו לאפות את המצות מזה הקמח שהיה להם, אך הצדיק בכה וצעק וויי צו מיר, אז אויף מייעע עלטערן יארן וועל איך עסן 'קמח מן השוק'.

בליל הסדר, התקבצו כל בני המשפחה וחסידיו, והרה"ק רבי אלישע ישב בראש השלחן וערך את הסדר ברוב התרוממות והתעלות, ובאמירת 'הגדה' האריך לספר ניסי ציאת מצרים, והוסיף כמה פעמים בדברי חיזוק שכשם שיצאנו מגלות מצרים כן יעזרינו הש"ת להוציא אותנו מגלות סיביר...

אחר ברכת 'אל ישראל' שתה כוס שני, ואז נענה הצדיק ואמר בצער רב: כל ימי חיי אכלתי בפסח רק מצות מהודרים 'שמירה משעת קצירה', ואיני רוצה בזקנותי לאכול 'קמח מן השוק', איני רוצה בזה בשום אופן, פשוט איני יכול להכניס מצה כזו לתוך פי...

תיכף אחר כך השכיב עצמו על מטת ההסיבה, ואמר לכל המסובין קינדעריליך, בלייבט מיר געזונט... כיסה את פניו הטהור עם המטפכת (האנדטוך) שבידו, ויצאה נשמתו בטהרה...

ואכן נתקיים בקשתו שלא היה צריך לאכול מצה כזו שהוא קמח מן השוק, כי כבר זכה להתעדן בנן עדן העליון וליהנות מזיוו השכינה, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

החדש וכמה שהשתמטו מזה, וגם הצדיק רבי אלישע ומשפחתו נשארו בשב ואל תעשה.

ויהי באחד משבתות הקיץ, באמצע הלילה, באו פתאום מאות חיילי רוסיה בכל עירי מדינת פוילן [בחלק השייך להם], והלכו מבית לבית, ובדקו את כל איש ואיש, ומי שלא היה לו רוסישע פאספארט לקחו בעל כרחו, והושיבו בעגלות, והוליכו אותם אל עיר 'סיביר' (הנמצא בגובה המדינה סמוך לצפון העולם, ששם שורה קור גדול ואיום, והיה מקום מיוחד להשתלה את כל אלו שנתחייבו למלכות רוסיה, ורק מועטים זכו לחזור משם בעודם בחיים, מגודל הקשיים דשם בנוסף להקור האיום), ואז נפל גם הגורל של הצדיק רבי אלישע והגלות מעיר סאמבור עד לעיר הרחוקה סיביר, שכמוכן היתה זאת בגדר סכנת נפשות לאיש זקן וחלש כמוהו.

[כדאי לציין, שבשעתו כאשר גורשו מביתם לעיר סיביר, נדמה להם זאת כהצרה היותר גדולה, ולעומתם אלו היהודים שאכן היה להם 'רוסישע פאספארט'ן שמחו ונהנו שנשארו בביתם במנוחה, אולם בערך שנה לאחר זה נהפך הענין, כי הגרמנים ערכו מלחמה עם רוסיה ובראשונה גירשו את הרוסיים מצד השני של פוילן, ובכל עיר ועיר שנכנסו קיבצו תיכף את כל היהודים והרגום, ה' נקום דמם לעינינו במהרה, מה שאין כן אלו שהגיעו לסיביר, הגם שנמצאו במצבים קשים מאוד, עם כל זה חלק גדול מהם נשארו לחיים וניצלו בס"ד, ביניהם היו גם הצדיקים מבית פשעווארסק זלה"ה].

הדרך הקשה עד סיביר נמשכה איזה חדשים עד אמצע חודש אלול, ואז התחילו כל אחד להסדרת במושבים החדש כפי האמצעים הקשים שהיתה שם, ולא היה שם להשיג אפילו צרכי החיים הכי נחוצים, כמלבושים ראויים ומכל שכן תרופות וכו', ותיכף התחילו להכיר על הרה"ק רבי אלישע סימני חולשה וחולי ה", אולם הצדיק הזה לא דאג מכל זה, ולא איכפת להו כלום, רק דאגה אחת היה לו מהיכן נקח חטים לאפיית המצות על פסח, בני משפחתו וחסידיו לא יכלו להאמין למשמע אונם, הלא עדיין היו באמצע חודש אלול, ואין להם 'מי'ט וואס איבערצולעבן דעם טאג', ואינם יודעים איך לחיות עד למחר, ומי יודע מה יולד יום, ולמה דואג כעת על מצות לפסח?

ימים ושבעות חלפו, והגיעו לחודש חשון וכסלו, והרה"ק לא הרפה מלבקש ולהזהיר לחפש ולחזור אחר חטים על מצות לפסח, אבל לדאבונו הרב לא היה שם מי שיוכל לעזור לו בזה, כיון שהקור הגדול כבר התחיל בחודש אלול ובכל הסביבות אין בנמצא שום צמחים ויבולי השדה, ומה גם שכל פעולה הנעשית שמה היתה מושגתת מוקאמאניסטן הרשעים, שהתנגדו לכל הבאה ממרחקים.

אחר הסתלקות הגה"ק רבי ברוך מגארליץ זלה"ה (בנו של מרן הדברי חיים) מילא את מקומו בנו הגה"ק רבי אלישע זלה"ה (חתן דודו הגה"ק ר' מרדכי דוב מהארנעסטיפל זלה"ה, חתן מרן הדברי חיים), ויהי לישא דצערא בימי זקנותו, התחילה מלכות הרשעה של מדינת אשכנז (גרמניה) דייטשלאנד) ימ"ש לכבוש כל המדינות הסביבות אותה, בתכלית לקיים גזירת המן הרשע להשמיד להרוג לאבד רח"ל.

בחודש אלול שנת תרצ"ט לפ"ק, נכבשה מדינת פוילן תחת הגרמנים ימ"ש, וגם עיר 'גארליץ' בתוכם, ואז התחילו הצרות הקשות על אחינו בני ישראל במדינה הלז באופן נורא, אבל היות והגרמנים עדיין פחדו ממדינת רוסיה שעמדו לנגדם, לכן עשו הסכם (ונקרא בשם 'ריבנטרופ און מאלאטאו אפמאך', על שם השרים של שני המדינות הנוכרים), להתחלק עם מדינת פוילן, חצי המדינה ישתייך אל גרמניה וחציה אל רוסיה, וכן הוה, שבחודש אלול כבשו הגרמנים את פוילן מצד אחד, וי"ז ימים אחר כך בחודש תשרי, נכנסו חיילי רוסיה מצד השני וכבשו אותה בניקל.

והנה, הגם שמלכות רוסיה לא היו אוהבי ישראל, עם כל זה לא היתה דמיון כלל בין אחינו בני ישראל שנפלו תחת רוסיה מאלו שנפלו תחת גרמניה, כי בכל מקום בואם של הגרמנים קיבצו תיכף את כל היהודים שבעיר ונידונו להריגה ה", מה שאין כן אלו שנפלו תחת מלכות רוסיה נשארו כמקודם, והמשיכו אורח חייהם כמעט כמקודם, ולכן היו כמה וכמה יהודים מצד גרמניה שברחו לנפשם לצד רוסיה.

העיר 'גארליץ' היתה מאלו העיירות שנפלה תחת הגרמנים ימ"ש, ולכן ברח הרה"ק רבי אלישע זלה"ה עם כל משפחתו אל עיר 'סאמבור' שהיתה תחת רוסיה, ושם המשיך לעבוד את הש"ת כדרכו בקודש כפי המצבים שהיה שייך אז.

אחר איזה חדשים, באמצע החורף דשנת ת"ש גזרה ממשלת רוסיה גזירה חדשה בשם 'פאספארטן גזירה', שכל איש הדר בגבולם מוכרח להרשם ולהיות 'אורח' (בירגער) של מדינת רוסיה, ולהרשם לקבל 'פאספארט', ורק אז יתנו לו שמירה וכדומה.

והנה בין הציבור היהודי היו חילוקי דיעות מה לעשות, מצד אחד לא היה להם חשק להשתעבד לגמרי תחת ממלכת רוסיה הארורה, ביודעם שהאדם שהוא תחת ידם האכזרי לא יוכל לצאת מרשותם אפילו אחר המלחמה, וכבר שמעו מהאכזריות של הקאמאניסטן האוריים, ומצד השני חששו להתגרש מביתם, כי אז יפלו חס ושלום תחת הגרמנים האוריים שאז כבר נחתם הדין רח"ל, ולכן היו כמה שצייתו להחוק

היצר הרע הנקרא **שאר שבעיטה** הנכנס אל תוכיות לבו של אדם ומנועו מעבודת השי"ת, וזהו מלחמת עמלק הנוהג בכל עת וזמן, ובמיוחד באלו שלשים יום הפורים ועד פסח, כאמור מדברי הרה"ק בעל בני יששכר זלה"ה שברכת 'שהחינו' על מצות ביעור חמץ כבר אמרנו קודם קריאת המגילה, שהוא אותה עבודה ממש. וסיפר הרה"ק רבי מאטל סלאנימער זלה"ה שפעם אחת בפורים הקשה הרה"ק מהר"ש מסלאניס זלה"ה, איך אנו יכולין לקלל את הרשעים ולומר 'ארור המן ארורים כל הרשעים', בזמן שהרשע שלו עדיין שוכן בקרב לבו, הלא יאמרו לי 'טול קורה מבין עיניך', ואמר שאכן זאת הוא הבקשה בתפלה זו של 'ארור המן', שזוכה להוציא את פירווי המן ועמלק מקרב הלב, היינו לבער את החמץ שבלב באלו שלשים ימים הבאים, עד ערב פסח.

ובהתבוננות קצת רואים שכל זה הוא עבודה אחת, החל משבת זכו, מחיית עמלק, ימי הפורים, עם עבודת ביעור חמץ, וכלל גדול בידינו שכל מצוה שהאדם עושה בפועל יש בה ענין פנימי דייקא באותה ענין, וניקח למשל, המצוה לחתוך את הצפרנים בערב שבת, שידוע הטעם מדברי מרן האריז"ל כי בערב שבת היתה 'חטא אדם הראשון', וקודם החטא היה כל גופו של אדם מכוסה בציפורן שהיא בקדושה עליונה מראשו ועד רגלו, ואחר החטא נתמעטה הציפורן ונשארו רק בסוף אצבעות ידיו ורגליו, לשמור על פתחי האדם שלא יכנסו בה הקליפות, והטעם משום שבסופי האצבעות נמצאים פתחים דקים שמשם מוצא אור, ומשם מקבלים החיצונים ניצנתם ופרנסתם, ולכן היה מוכרח שיהא נשאר שם צפרנים לשמירה, כדי שלא ינקו החיצונים יותר מדאי.

וכיון שעיקר אחיות החיצונים והקליפות אינה רק מחלק הציפורן העודף מעל הבשר ששם נדבק הווהמא, ושם מתאחזים החיצונים, ואי אפשר להפרידם ולהסירם משם רק צריכין לקצצם לגמרי, ואז נפרידים מן הקדושה, ולכן גדול עונש המגדל את צפרניו כי נותן מקום לאחיות הקליפות חס ושלום, וזה הטעם שצריכין לרחוץ את הידים קודם כל מצוה, כדי שלא יהיה להם אחיזה בהמצוה, כי הם רוצים להתדבק בראשי האצבעות, ולכן נשאר בטבע האדם שאם מגדל צפרניו קצת תיכף נדבק בה וזהמא, כי הווהמא הנשמי הנראית רומם לאדם שיש שם קליפה דקה שאינה נראה, ונמצא שכאשר מנקים את הווהמא הנראית מנקים גם את הקליפה שאינה נראית, וזה שאמרו צדיקים 'א ריינע גוף איז א ריינע נשמה', כי תלוי הא בהא.

והנה מוסכם בכל הפוסקים שחמץ זה יצר הרע, וכל מה שהאדם מנקה עצמו וביתו מפירווי חמץ, כן יותר מנקה את גופו וביתו מאחיות היצר הרע השוכן בו, ואין זה רמז רק מצויאות אמת, בכל ניקוי ובכל 'קראץ' שהאדם עושה לכבוד פסח מנקה מעצמו עוד נקודה של כוחות הרעות המקננים בלבו ובגופו, ולכן מנהג ישראל קדושים קודם פסח 'צו קראצן און רייבן' לניקוי הבית, וכל תנועה מזה גורם לו עוד זיכוך ועוד זיכוך, וכמו שכתב בספר קב הישר (פרק טז-טז) **קבלה בידו כל טורח שאדם מטריח את עצמו לכבוד יו"ט של פסח**, והוא עיף ויגע בהטורח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים, ומנהגן של ישראל

תורה היא לגרד שולחנות וספסלים וכותלים מפני חשש חימוץ, וה' יתברך עיניו פקוחות על כל מעשה בני ישראל עדת סגולתו קדושים בני קדושים אשר כל טרחתם הוא לביעור חמץ כל ימי חודש ניסן, וכמו כן יגרד הקב"ה את כל הנגעים הבאים מסטרא אחרא ומקטריגים שמכח זה אנו סובלים גלות המר הזה, עד כאן דברי קדשו.

וביותר ידוע מספרים הקדושים שחמץ רומז לגיאנות, שהעיסה מתגאה עצמה יותר ממדת המים והקמח שנתן בה האומן, וכתב הרה"ק בעל בת עין זלה"ה שתיבת חמץ ראשי תיבות חירם מלך צור, שהוא היה ראש הקליפה של גיאנות שהתגאה עצמו נגד השי"ת ה' ישמרנו (כמבואר באריות בשפתי חן לפסח הקדמה ד לית חן את ב), והסביר כי קליפת הגיאנות שייך בכל אדם שבעולם כשמרגיש כפי וְעַצְם יְדֵי עֲשֶׂה לִי אֵת תְּחִיל הַגָּז, כי בכל דבר שהאדם מצליח אפילו בהבנת איזה תוס' מוקשה, אם סובר שגודל כשרונותו זכה לזה, ושוכח שאלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו, אזי יש לו עכשיו נפילה במדת הגאווה רח"ל, נמצא שחמץ מצות ניקוי החמץ הוא לבער יצר הרע שבתוך לבו ומחשבתו של אדם.

אך יש כאן עוד נקודה, שכמה פעמים נמצא האדם במצב טוב 'א גוטע דאווענען' או עוסק התורה עם געשמאק, ובאמצע נופל בלבו מחשבה זרה, וכואב לו מאוד, ומרגיש עצמו ווי 'א צופליקטע נשמה', שהרע שבו אינו נותן לו מנוחה, והטוב שבו אינו טוב באמת, בראותו שהוא חצי יום וחצי לילה חצי אור וחצי חושך, או כפתגם העולם אמאל א מלאך אמאל א גלח, לכן תדע נאמנה שזה אינו אמת, כי כל איש ישראלי הוא עצם טוב, עד כדי כך שהקב"ה מצרף אצל ישראל מחשבה טובה למעשה, כיון שעצם עצמו טוב והשי"ת הוא העדות שהוא רוצה לגמור את המחשבה טובה שלו, ולעומת זה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה כי השי"ת הוא העדות שאין האדם רוצה לגמור במעשה, ואם כן תדע נאמנה שהגוטע דאווענען זה אתה בעצמך, מה שאין כן המחשבה רעה זהו עמלק הרוצה להכניס הסם שבו בנשמתך, וכל מטרתו הוא להסביר לך שהמחשבות זרות הם ממך... אכן אל תתפתה ממנו, רק החזק בעבודתך לידע שאין זה ממך רק מעמלק, ואל תירא ללחום נגדו ולזרוק לחוץ.

וכל זה גילה לנו רבינו הקדוש בעל בני יששכר זלה"ה, שכל עבודת ימי הפורים להניע רגל מתוך המרכבה הטמאה, פשוט להכיר (אינדענטיפיצירן) את עמלק, לזוז את רגלך מתוך הבוץ העמוק הנקרא 'עמלק' היושב בתוך עמקי לבך, וזה הוא העבודה שלנו שבכבודה נשלחנו לעולם הזה, ובכן צריכין להיות שמח בעבודת ניקוי המחשבות להוציא את 'ארור המן' שבתוך לבך, שהן המה הפירווי של חמץ המונחים בחורין וסדקין, ואחר עבודה של אלו השלשים יום, עשרה ימים לניקוי קומת המעשה, עשרה ימים לניקוי קומת הדיבור, ועשרה ימים לניקוי קומת המחשבה, אז מגיעין לתכלית ביעור חמץ.

ולזה ברוב השנים קורין בשבת הגדול 'פרשת צו', המתחלת בעבודת קרבן עולה הבאה לכפר על הרהור הלב, כי גדול מורה על מוחין ומחשבה כאמור לעיל, והניקוי הוא שתדע שהמחשבות רעות אינם ממך רק

מעמלק, ותערוך עמו מלחמה לזרוק החוצה, ואז תוכל לגשת אל הפסח כהלכה.

וידוע המעשה, שאיש אחד התלונן אל הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זלה"ה על שאינו יכול להפטר ממחשבות זרות, אמר לו המגיד 'הרי אתה בעל הבית, ואין לי עצה אל בעל בתיש'ע מענטשן, לכן עצתי שתיטע אל הרה"ק רבי זאב וואלף מזיטאמיר זלה"ה (בעל אור המאיר) שהוא בעל הבית, כי בשנות נעוריו ניהל קרעטשמע, והוא יתן לך עצה הוגנת, והיה אז באמצע ימי החורף, הקור חדר לתוך העצמות והיה שלג גדול, ואיש נסע מעיר לעיר עד שהגיע אל עיר זיטאמיר באמצע הלילה, ונסע תיכף אל בית האור המאיר, וכאשר דפק על הדלת, הציץ האור המאיר מתוך החלון ולא פתח את הדלת, האיש דפק בכל כוחותיו וצעק בקולות שיפתח לו, אך הצדיק לא פתח.

אחר זמן ממושך פתח את הדלת, ושאלו 'מה אתה רוצה עכשיו באמצע הלילה', אמר לו 'המגיד ממעזריטש שלח אותי לשאול מכבודכם עצה נגד מחשבות זרות', אמר לו הצדיק הרי אתה בעל הבית, האיש עומד משתומם ולא הבין את התשובה, אז הסביר לו הצדיק 'האם ראתי שאני לא פתחתי לך את הדלת? והטעם, משום שאני בעל הבית ואני יכול להחליט אם לפתוח אם לאו, כן הוא אתך, אם אתה בעל הבית הרי אתה יכול להחליט אם להניח את המחשבות בקרבך או לזרוק החוצה על ידי דברי תורה, כמו שכתב הרמב"ם שאין ההרהור מצוי אלא בלב פנוי מחכמת התורה, ולכן סגור את עצמך לאז איים נישט אריין! אכן אם פעם אחת תניחו לייכנס בקרבך, אזי יהיה לך עבודה קשה לזרוקם'.

ובכן בשבת הגדול שנשפעים מן השמים מוחין קדושים על פסח, צריכין מקודם לזרוק החוצה את החמץ שבלב הם המחשבות זרות, ובזה יתכפר על הרהור הלב.

ועוד מעשה כעין זה מסופר, שפעם אחת התנצל הרה"ק רבי אהרן גורדאן זלה"ה לפני רבו הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש זלה"ה (הוא היה מקודם רופא המלך, ועשה תשובה ונעשה מגדולי תלמידי המגיד הגדול ממעזריטש), שהמחשבות של העבר שלו מבלבלים אותו כמה פעמים ואינו יודע איך לזרוק החוצה, אמר לו המגיד, שפעם אחת היה איזה קרעטשמע שהפוערן באו שם תמיד לקנות ולשתות יין שרף, פעם אחת החליט הבעל הבית לשנות את פרנסתו ונעשה סוחר יערות, ונתעשר עושר גדול, אבל הפוערן שהיו רגילין לבוא אצלו באמצע הלילה לשתות המשיכו לבוא ולדפוק על דלתו ביתו באמצע היום ובאמצע הלילה לבקש יין שרף, מה עשה, אמר להם אנטשולדיגט איך טוה שוין מער נישט אין דעם (איני עוסק עוד בזה), כן היה פעם ושתים עד שראו שאכן כן הוא ולא באו עוד, כן הוא עם המחשבות שלך, תאמר להם בפשטות ובאמת שאתה כבר עושר ואין אתה עוסק עוד בזה, ואז ילכו ויסתלקו ממך.

יעזור השי"ת שזוכה לעשות התחדשות גמורה לטהר את מחשבותינו לעבודו יתברך באמת ובלבב שלם ובמחשבות טהורות, להנצל ממשו חמץ הגשמי וממשו חמץ הרוחני, ונזכה לחג כשר ושמח, ולקבל פני משיח צדקינו ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, אמן.

**יצא לאור ע"י**  
**מכון שפתי חן**  
לקבל, לנדב, להעיר על הגיליון וכן לקבל הגיליון על הפאסט נא להתקשר עם המכון  
646-838-1822  
giljonsc@gmail.com

**זכות פרנס הגליון נתנדב**  
**לע"נ הגה"ק דבי יהודה לייב**  
**ב"ר צבי הירש צוק'ר - דומ"ץ טשענענער**  
אחיו של הגה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זלה"ה  
נלב"ע ביום י"ד ניסן (ערב פסח) שנת ת"ר ל"פ"ק